

Upplýsing er amboð hjá fakfeløgum

Upplýsingarfelagsskapur Verkamanna hevur nú havt sitt fyrsta skeið. Skeiðið varð hildið seinasta vikuskifti í Havn á Ferðamannaheiminum hjá Føroya Arbeidsrættarfelag.

Skeiðið hevði heitið arbeidsrættur. Næsta vikuskiftið er aftur skeið, við heitinum álitisfólkskipanin og trygdarumboðsskipanin. Áhugin virsir seg at

vera stórir í fakfeløgum fyri at koma á skeið. Skeiðið um arbeidsrætt var fullteknað, og til næsta skeiðið er langur biðlisti. 20 fólk sleppa til hvørt skeiðið.

Atta fakfeløg eru limir í Upplýsingarfelagsskapi Verkamanna, og tey hava øll høvi til at senda limir á skeiðini.

— Hetta er ein góður máti at styrkja fakfeløgini, vóru fólk samd um.

Eisini at Upplýsingarfelagsskapur Verkamanna eigur at halda fram við skeiðvirkseminum og geva so nógvum sum gjørligt møguleika at sleppa á skeið. Í hvussu er eiga allir nevndarlimir og onnur álitisfólk at fáa slíka útbúgving, var ein niðurstaða.

randi

Nevndin góðkendi uppsøgnina

Lisbeth Petersen, forkvinnu í sosialu nevnd hjá Tórshavnar býráð, er ikki heilt nøgd við greinina í Sosialinum týsdagin um Ellisheimið.

Tað vóru býráðsskrivarin og sosialdeildarleiðarin, sum søgdu Petru Hansen

upp. Sosiala nevnd bara góðkendi uppsøgnina.

Lisbeth Petersen heldur tað vera skeivt at skriva, at sosiala nevnd fekk bræv frá álitisfólkunum Jastrud Clementsen. Lisbeth fekk bræv. At hinir limirnir í sosialu nevnd fingu sama bræv veit Lisbeth ikki annað um, enn at tað hevur staðið í bløðunum.

Fyrrapartsstarv

Frá 1. mai, møguliga fyrr, hava vit í umleið 5 mánaðar brúk fyri einum avloysara fyri barnagarðslærara.

Meira fæst at vita við at venda sær til barnagarðin.

**Drotning Ingridar
Meinighetsbarnagarður**
Tlf. 122 53

Fakfelagsfólk:

Ikki arbeidsrætt sum tann danska

Arbeidsrætturin heldur við arbeidsgevarum

Arbeidsósemjur verða ikki loystar upp á sama máta í Føroyum sum í Danmark. Høvuðsmunurin er, at vit í Føroyum ikki hava nakran arbeidsrætt. Arbeidsrætturin í Danmark domir, tá annar parturin hevur brotið sáttmálan, og avgerðin kann takast eftir fáum døgum.

Í Føroyum tekur tað ofta langa tíð at loysa arbeidsósemjur. Tað kann vera ein meinbogi bæði hjá fakfeløgum og arbeidsgevarum. Men ein arbeidsrætt sum tann danska er einki at ynskja sær, hildu luttakararnir á skeiðinum hjá UV seinasta vikuskifti.

Tað var sakførarin Trygvi Jacobsen, sum á skeiðinum greiddi frá donsku skipanini, og saman við honum sammettu luttakararnir við føroysk viðurskipti.

Tey stóru fakfeløgini í Danmark velja tilsamans seks umboð í Arbeidsrættin og 14 tiltakslimir.

Arbeidsgevararnir velja tað sama. Øll fakfeløg eru ikki umboðað í Arbeidsrættinum. Dómararnir, sum partarnir velja í Arbeidsrættin nýtast ikki at vera lögfróðingar. Tey útpeika so aftur formann, triggjar næstformenn, tveir tiltakslimir og skrivara. Formannskapurin skal vera lögfróðingar, og oftast eru teir dómarar í Hægstarætti ella Landsrættinum, og hava so hetta arbeidið afturat.

Dómararnir verða allir valdir bara fyri trý ár í senn. Ikki sum í vanligu rættinum, har teir verða valdir fyri lívið.

Arbeidsrætturin viðger bara mál viðvíkjandi brotum á sáttmálan millum fakfeløg og arbeidsgevarar. Báðir partar kunnu leggja mál inn fyri Arbeidsrættin, men í Danmark eru tað oftari arbeidsgevararnir, ið fara til Arbeidsrættin. Í nógvum førum snýr tað seg um verkföll, ið Arbeidsrætturin domir at vera ólóglig.

Mál viðvíkjandi tulkningum av sáttmálum verða viðgjørt í gerðarrætti. Somuleiðis ósemjur, tá eingin sáttmáli er millum partarnar.

Avgerðir hjá Arbeidsrættinum og gerðarrættinum kunnu ikki skjótast inn fyri aðrar dómstólar.

Millum fakfelagsfólk í Danmark er mótsæðan stór imóti Arbeidsrættinum. Arbeidsrætturin heldur oftast við arbeidsgevarunum, siga fakfeløgini. Tá Arbeidsrætturin fellur dóm, verður annar parturin dømdur at gjalda. Av upphæddini, ið arbeidsgevarar eru dømdir at gjalda er ein stórur partur ov lítið góldin løn o.t. Revsiupphæddin er bara ein lítill upphædd fyri arbeidsgevararnar. Men tað eru nógvir pengar, ið Arbeidsrætturin hevur dømt fakfeløgini at gjalda sum revsing. 99% av pengunum, ið Arbeidsrætturin hevur dømt sum revsing, hava fakfeløgini góldið, skrivur Ole Krarup, professari á Uni-

versitetinum í Keypmannahavn, í bók síni um arbeidsrætt. Ole Krarup undirvisir í arbeidsrætti.

Einki í Føroyum

Forsøgan hjá Arbeidsrættinum í Danmark er, at har varð í 1899 stovnaður »Den Permanente Voldgiftsret«. Í 1910 varð tann rætturin avloystur av »Den Faste voldgiftsret«, og í 1973 kom so Arbeidsrætturin.

Lógin um »Den Faste Voldgiftsret« var eisini galdandi fyri Føroyar. Men tað er lógin um arbeidsrættin ikki, og tann lógin avloysti ta fyrru, sum tó ongantíð varð sett úr gildi fyri Føroyar, men gerðarrætturin er ikki til longur.

Alt hetta kom fram í sambandi við Merkjamálið. Føroya Rættur visti Merkjamálinum frá sær við tí grundgeving, at tað átti at verða viðgjørt í gerðarrætti. Tað avgerðina kærðu arbeidsgevararnir fyri Landsrættin, har tveir dómarar søgdu, at málið áttið at verða viðgjørt í »Den Faste Voldgiftsret«, meðan tann triði helt, at málið átti at verða viðgjørt í Føroya Rætti. Arbeidsgevararnir kærðu aftur, til Hægstarætt, og har sögdu fyra dómarar, at sjálvst um lógin um »Den Faste Voldgiftsret« enn var galdandi fyri Føroyar, so kundi málið kortini ikki viðgerast har, tí stovnurin var ikki til longur. Tí sögdu teir, at Merkjamálið átti at viðgerast í gerðarrætti. Tann fimti dómarin helt fast við »Den Faste Voldgiftsret«.

Arbeida við málinum

Fyri nokrum árum síðan heitti Føroya Arbeidsgevarafelag á Føroya Landsstýri um at fáa settan á stovn ein arbeidsrætt í Føroyum. Í 1985 sendi Landsstýrið fakfeløgum málið til ummælis. Fakfeløgini settu ta niður ein arbeidsból og heittu á Landsstýrið um ikki at gera meira við spurningin, fyrr enn arbeidsbólurin hjá fakfeløgum er komin við sínum áliti.

randi

Helst í rættin við felagnum

Lík er til, at antin Føroya rættur ella ein gerðarrættur noyðist uppi fyri at fáa greiði á, hvør nevndin er í Tórshavnar Kommunalá Starvs- og Tænastumannafelag.

Felagið gongur í tveimur. Tveir aðalfundir hava verið, ið hvør valdi sína nevnd. At felagið ikki kann arbeida upp á henda máttan, eru báðir partar samdir um.

Tað tekur drúgva tíð at fáa svar, um Føroya Rættur skal døma. Gerðarrættur er skjótari og kann taka avgerð eftir fáum døgum, um báðir partar eru sinnaðir at fáa eina loysn.

Hvør nevnd er lóglig, og hvør aðalfundur var lógligur veldst um, hvat viðtøkurnar fyri felagið siga. Báðir partar siga seg

hava rætt út frá viðtøkunum.

Annar parturin hevði eykaaðalfund fyri góðari viku síðan. Nevndin, sum tá varð vald, er Petra Hansen, Poul Niclasen, Óluva Isaksen, Marna Debes og Grimhild Gregoriussen. Forkvinnu er Petra Hansen.

Hin parturin hevði aðalfund í seinastu viku og valdi í nevnd Óssur Simonsen, Brynjolv Ellingsgaard, Jónsvein Lamhauge, Fanny Joensen og Marin Kristnu Persson. Formaður í hesi nevndini er Óssur Simonsen.

randi